

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

4. mai 2017*

Eelotsusetaotlus — Määrus (EÜ) nr 1889/2005 — Euroopa Liitu sisse toodava või liidust välja viidava sularaha kontrollimine — Artikli 3 lõige 1 — Liitu sisenev või liidust lahkuv füüsiline isik — Deklareerimiskohustus — Liikmesriigi lennujaama rahvusvahelise transiidi ala

Kohtuasjas C-17/16,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassation'i (Prantsusmaa) 5. jaanuari 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. jaanuaril 2016, menetluses

Oussama El Dakkak,

Intercontinental SARL

versus

Administration des douanes et droits indirects (tolli- ja kaudsete maksude amet)

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kohtunikud E. Regan, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Prantsuse valitsus, esindajad: A. Daly ja D. Colas,
- Kreeka valitsus, esindajad: E. Tsaousi ja K. Georgiadis,
- Euroopa Komisjon, esindajad: L. Grønfeldt ja F. Dintilhac,

olles 21. detsembri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta määruse (EÜ) nr 1889/2005 ühendusse sisse toodava või ühendusest välja viidava sularaha kontrollimise kohta (ELT 2005, L 309, lk 9) artikli 3 lõike 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määruse (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad) (ELT 2006, L 105, lk 1), artikli 4 lõike 1 tõlgendamist.
- 2 See taotlus esitati kohtuvaidluses, mille osalisteks on ühelt poolt Oussama El Dakkak ja äriühing Intercontinental SARL (edaspidi „Intercontinental“) ja teiselt poolt tolli- ja kaudsete maksude amet (Prantsusmaa), seoses nõuetega hüvitada kahju, mis tekkis selle tagajärjel, et see haldusasutus arestis O. El Dakkakil Roissy-Charles-de-Gaulle'i (Prantsusmaa) lennujaamast läbisõidul kaasas olnud sularahasummad põhjusel, et ta oli jätnud need deklareerimata.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 1889/2005

- 3 Määruse nr 1889/2005 põhjendused 2 ja 4–6 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) Ebaseaduslikust tegevustest saadud tulude kasutuselevõtmine rahandussüsteemis ja nende rahapesujärgne investeerimine kahjustab usaldusväärset ja säästvat majandusarengut. Sellest tulenevalt kehtestas nõukogu 10. juuni 1991. aasta direktiiviga 91/308/EMÜ (rahandussüsteemi rahapesu eesmärgil kasutamise vältimise kohta) [(EÜT 1991, L 166, lk 77; ELT eriväljaanne 09/01, lk 153)] ühenduse mehhanismi rahapesu vältimiseks krediidi- ja finantseerimisasutuste kaudu teostatavate tehingute ning teatavat liiki kutsealade jälgimise teel. Kuna on olemas oht, et selle mehhanismi kohaldamine toob kaasa ebaseaduslikul eesmärgil toimuva sularaha liikumise kasvu, tuleks direktiivi [91/308] täiendada ühendusse sisse toodava või ühendusest välja viidava sularaha kontrollisüsteemiga.

[...]

- (4) Arvesse tuleks võtta ka teiste rahvusvaheliste foorumite täiendavaid meetmeid, eelkõige 1989. aasta Pariisi majandustippkohtumisel (G-7) asutatud rahapesuvastase töökonna (FATF) meetmeid. Rahapesuvastase töökonna 22. oktoobri 2004. aasta IX erisoovitus kutsus valitsusi üles võtma meetmeid sularaha liikumise tuvastamiseks, sealhulgas deklareerimissüsteemi või muu avalikustamiskohustuse kehtestamiseks.
- (5) Sellest tulenevalt tuleks ühendusse siseneval või ühendusest lahkuval füüsilisel isikul kaasasoleva sularaha suhtes kohaldada kohustusliku deklareerimise põhimõtet. Nimetatud põhimõte võimaldaks tolliasutustel koguda teavet selliste sularaha liikumiste kohta ja vajaduse korral seda teavet teistele ametiasutustele edastada. [...]
- (6) Pidades silmas selle ennetavat eesmärki ja tõkestavat olemust, peaks deklareerimiskohustust täitma ühendusse sisenemisel või ühendusest lahkumisel. Et ametiasutuste meetmed keskenduksid märkimisväärsetele sularaha liikumistele, tuleks nimetatud kohustust siiski kohaldada vaid 10 000 [euro] või seda summat ületavate sularahaliikumiste suhtes. Samuti tuleks täpsustada, et deklareerimiskohustust kohaldatakse sularaha kaasas kandva füüsilise isiku suhtes olenemata sellest, kas nimetatud isik on sularaha omanik.“

4 Selle määruse artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolev määrus täiendab direktiivi [91/308] sätteid finantseerimis- ja krediidasutuste kaudu ja teatavat liiki kutsealade poolt teostatavate tehingute osas, sätestades ühendusse sisse toodava või ühendusest välja viidava sularaha üle pädevate asutuste poolt teostatava kontrolli ühtlustatud eeskirjad.“

5 Määruse artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Iga ühendusse sisenev või ühendusest lahkuv füüsiline isik, kellel on kaasas sularaha 10 000 EUR väärtuses või rohkem, peab selle summa vastavalt käesolevale määrusele deklareerima selle liikmesriigi pädevatele asutustele, mille kaudu ta ühendusse siseneb või sealt lahkub. Deklareerimiskohustus ei ole täidetud, kui esitatud teave on ebaõige või mittetäielik.“

6 Sama määruse artikli 4 lõige 2 sätestab:

„Artiklis 3 sätestatud deklareerimiskohustuse täitmata jätmisel võib sularaha kinni pidada haldusotsuse alusel kooskõlas siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustega.“

Määrus nr 562/2006

7 Määruse nr 562/2006 artiklis 1 on sätestatud:

„Käesoleva määrusega sätestatakse kontrolli puudumine isikute suhtes, kes ületavad Euroopa Liidu liikmesriikide vahelisi sisepiire.

Sellega kehtestatakse Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate isikute piirikontrolli reguleerivad eeskirjad.“

8 Selle määruse artikli 4 lõikes 1 on ette nähtud:

„Välispiire võib ületada ainult piiripunktide kaudu nende kindlaksmääratud lahtiolekuajal. Piiripunktides, mis ei ole avatud 24 tundi ööpäevas, tuleks lahtiolekuajad selgelt ära märkida.

Liikmesriigid edastavad oma piiripunktide loetelu komisjonile vastavalt artiklile 34.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

9 Äriühing Intercontinental tegi O. El Dakkakile ülesandeks viia lennukiga Roissy-Charles-de-Gaulle'i lennujaama kaudu USA dollareid Cotonoust (Benin) Beirutisse (Liibanon).

10 9. detsembril 2010 kontrollisid tolliametnikud O. El Dakkaki transiidi ajal selles lennujaamas Beirutisse suunduva lennuki pardalemineku sillal. Need ametnikud tuvastasid, et tema valduses oli 3900 eurot ja 1 607 650 USA dollarit (ligikaudu 1 511 545 eurot) sularaha, ning O. El Dakkak esitas neile seejärel Benini Vabariigi tolliasutusele esitatud deklaratsiooni.

11 Selle kontrolli järel paigutati O. El Dakkak tolli kinnipidamiskohta ning seejärel uuris tema juhtumit eeluurimiskohtunik kapitali deklareerimise kohustuse täitmata jätmise ja pettuse varjamise tõttu.

12 Tolli- ja kaudsete maksude amet pani O. El Dakkakil kaasas olnud sularaha hoiuruumi ja seejärel pitseeris selle kinni.

- 13 Cour d'appel de Paris' (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) eeluurimiskolleegium tühistas 11. mai 2011. aasta kohtuotsusega kogu menetluse huvitatud isiku kinnipidamise õigusvastasuse tõttu ja andis korralduse pitseeritud vahendid tagastada.
- 14 Pädev asutus teatas seetõttu 2. aprilli 2012. aasta kirjaga O. El Dakkakile, et ta maksab välja arestitud eurod ja arestitud USA dollarite eurodeks konverteerimise vahetusväärtuse, millest on maha arvatud proportsionaalses summas käitluskulud.
- 15 O. El Dakkak ja Intercontinental esitasid Tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois'le (Aulnay-sous-Bois' esimese astme kohus, Prantsusmaa) ja seejärel Cour d'appel de Paris'le (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) nõude neile tekitatud kahju hüvitamiseks, väites, et tolli- ja kaudsete maksude ametil ei olnud alust väita, et O. El Dakkak on rikkunud deklareerimiskohustust, sest viimasel seda kohustust ei olnud.
- 16 Pärast seda, kui Cour d'appel de Paris (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) jättis 25. märtsi 2014. aasta otsusega O. El Dakkaki kaebuse rahuldamata, esitas ta kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.
- 17 Neil asjaoludel otsustas Cour de cassation (Prantsusmaa kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määruse nr 1889/2005 artikli 3 lõiget 1 ning määruse nr 562/2006 artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi kodanikul, kes viibib lennujaama rahvusvahelise transiidi alas, ei ole määruse nr 1889/2005 artikli 3 lõikest 1 tulenevat deklareerimiskohustust, või vastupidi nii, et tal on see kohustus, sest ta ületas [liidu] välispiiri ühes piiripunktis, nagu on nähtud ette määruse nr 562/2006 artikli 4 lõikes 1?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega teada, kas määruse nr 1889/2005 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega sätestatud deklareerimiskohustus kehtib ka liikmesriigi lennujaama rahvusvahelise transiidi alal sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas, kui füüsiline isik on sellele alale sisenenud kolmandast riigist saabunud lennukist väljudes ja jääb sellele alale enne teisele lennukile minemist, mille sihtkohaks on muu kolmas riik.
- 19 Nimetatud deklareerimiskohustuse ulatuse kindlaks määramiseks tuleb tõlgendada selle artikli 3 lõikes 1 esitatud mõistet liitu „sisenev või [liidust] lahkuv füüsiline isik“.
- 20 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et määruses nr 1889/2005 ei ole seda mõistet määratletud.
- 21 Sellegipoolest ei ole see mõiste ebamäärane ning seda tuleb käsitada tavalises tähenduses, tähendades viidet füüsilise isiku liikumisele kohast, mis ei ole osa liidu territooriumist, kohta, mis on selle territooriumi osa, või viimati mainitud kohast sellisesse kohta, mis ei ole selle territooriumi osa.
- 22 Liidu territoorium vastab aluslepingute territoriaalset kohaldamisala määratlevas ELL artiklis 52 ja ETL artiklis 355 mainitud geograafilisele ruumile.
- 23 Kui puudub täpsustus teise õigusakti territoriaalse kohaldamisala kohta, siis tuleb see kindlaks määrata nende sätete alusel, kuna teisesel õigusel on põhimõtteliselt sama kohaldamisala, mis aluslepingutel endil, ja teisene õigus kehtib selles kohaldamisalas automaatselt (vt selle kohta kohtuotsus, 15.12.2015, parlament ja komisjon *vs.* nõukogu, C-132/14–C-136/14, EU:C:2015:813, punktid 76 ja 77).

- 24 Esiteks on liikmesriikide lennujaamad selle geograafilise ruumi ja järelikult liidu territooriumi osad.
- 25 Teiseks tuleb märkida, et nii nagu määruse nr 1889/2005 sätted ei välista selle määruse artikli 3 lõikes 1 esitatud deklareerimiskohustuse kohaldamisalast nende lennujaamade rahvusvahelise transiidi ala, ei välista ka ELL artikkel 52 ja ELTL artikkel 355 neid alasid aluslepingute territoriaalsest kohaldamisalast; ühtlasi ei ole neis normides sätestatud ka erandeid nende alade kohta.
- 26 Sellest tuleneb, et kui füüsiline isik liigub kohast, mis ei ole osaks geograafilisest ruumist, mida käsitletakse ELL artiklis 52 ja ELTL artiklis 355, sellisesse kohta, mis on selle ruumi osa, siseneb see isik liitu määruse nr 1889/2005 artikli 3 lõike 1 tähenduses.
- 27 Olukord on selline isiku puhul, kes nagu O. El Dakkak tuleb kolmandast riigist saabuvalt lennukilt maha lennujaamas, mis asub liikmesriigi territooriumil, ja jääb selle lennujaama rahvusvahelise transiidi alale enne teisele lennukile minemist, mille sihtkohaks on muu kolmas riik.
- 28 Tõlgendust, mille kohaselt kehtib määruse nr 1889/2005 artikli 3 lõikes 1 sätestatud deklareerimiskohustus liidu territooriumil asuvate lennujaamade rahvusvahelise transiidi aladel, kinnitab ka selle määruse eesmärk.
- 29 Sellega seoses tuleb meenutada, et vastavalt määruse nr 1889/2005 põhjendustele 2, 5 ja 6 on määruse eesmärk ennetada, tõkestada ja vältida ebaseaduslikust tegevusest saadud tulude kasutusele võtmist rahandussüsteemis ja nende rahapesujärgset investeerimist eeskätt sellega, et kehtestatakse liitu sisse toodava või sealt välja viidava sularaha kohustusliku deklareerimise põhimõte, mis võimaldab nende kohta teavet koguda (vt kohtuotsus, 16.7.2015, Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, punkt 18).
- 30 Sel eesmärgil näeb nimetatud määruse artikli 3 lõige 1 ette, et iga liitu sisenev või liidust lahkuv füüsiline isik, kellel on kaasas sularaha 10 000 euro väärtuses või rohkem, on kohustatud selle summa deklareerima (vt kohtuotsus, 16.7.2015, Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, punkt 19).
- 31 Pealegi, nagu nähtub määruse nr 1889/2005 artikli 1 lõikest 1, arvestades sama määruse põhjendusi 1–3, on määruse eesmärk liidu kõigis osades majandustegevuse harmoonilise, tasakaalustatud ja säästva arengu edendamise kontekstis täiendada direktiivi 91/308 sätteid, sätestades liitu sisse toodava või liidust välja viidava sularaha üle teostatava kontrolli ühtlustatud eeskirjad (vt kohtuotsus, 16.7.2015, Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, punkt 17).
- 32 Siiski tuleb selles kontekstis meenutada ka seda, et Euroopa Kohus on järeldanud, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiivi 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta (ELT 2005, L 309, lk 15), mis asendas direktiivi 91/308, põhieesmärk on siiski vältida rahandussüsteemi kasutamist rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks, nagu tuleneb selle direktiivi pealkirjast ja põhjendustest ning ka asjaolust, et see võeti vastu – nagu ka sellele eelnenud direktiiv 91/308 – rahvusvahelises kontekstis, et kohaldada ja muuta Euroopa Liidus siduvaks soovitusi, mille on andnud rahapesuvastane töökond (FATF), mis on juhtiv rahvusvaheline rahapesuvastane organ (vt kohtuotsus, 25.4.2013, Jyske Bank Gibraltar, C-212/11, EU:C:2013:270, punkt 46).
- 33 Nii nagu direktiivid 91/308 ja 2005/60, on ka määrus nr 1889/2005 vastu võetud (nagu ilmneb selle põhjendusest 4), et võtta arvesse teiste rahvusvaheliste foorumite täiendavaid meetmeid, eelkõige FATFi meetmeid, sh 22. oktoobri 2004. aasta IX erisoovitust, mis kutsub valitsusi üles võtma meetmeid sularaha liikumise tuvastamiseks, sealhulgas deklareerimissüsteemi või muu avalikustamiskohustuse kehtestamiseks.

- 34 Seetõttu, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 44 ja 45, tuleneb määruse nr 1889/2005 eesmärgist, rahvusvahelisest kontekstist, milles see määrus asub, ja vajadusest tagada määruse artikli 3 lõikes 1 sätestatud deklareerimiskohustuse ennetavat ja hoiatavat eesmärki, et selles sättes esitatud mõistet liitu „sisenev või [liidust] lahkuv füüsiline isik“ tuleb tõlgendada laialt.
- 35 Kui seda sätet tuleks tõlgendada nii, et liidu lennujaama rahvusvahelise transiidi alal viibivatel isikutel ei ole seda kohustust, siis oleks nimelt oht, et liitu siseneva või liidust väljuva sularaha liikumise kontrollisüsteemi tõhusus, mis on sätestatud määruses nr 1889/2005, ja järelikult sellega taotletav eesmärk oleks vähemalt osaliselt kahjustatud.
- 36 Eelnevaid kaalutlusi ei mõjuta küsimus, kas kolmanda riigi kodanik, kes viibib liikmesriigi rahvusvahelise transiidi alal, on ületanud liidu välispiiri määruse nr 562/2006 artikli 4 lõike 1 tähenduses.
- 37 Selle küsimuse kohta tuleb märkida, et määrustel nr 1889/2005 ja nr 562/2006 on erinevad esemed ja eesmärgid, nagu muu hulgas näitavad ka nende vastuvõtmise aluseks olevad erinevad õiguslikud alused.
- 38 Nimelt – nagu juba märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 31 –, on määruse nr 1889/2005 eesmärk täiendada direktiivi 91/308 sätteid, kehtestades ühtlustatud eeskirjad liitu siseneva või sealt väljuva sularaha liikumise kontrolli kohta; seevastu määruse nr 562/2006 artikli 1 kohaselt nähakse viimati nimetatud määrusega ette kontrolli puudumine isikute suhtes, kes ületavad Euroopa Liidu liikmesriikide vahelisi sisepiire, ja kehtestatakse liikmesriikide välispiire ületavate isikute piirikontrolli reguleerivad eeskirjad.
- 39 Pealegi ei ole määruses nr 1889/2005 ühtegi märget selle kohta, et selle määruse sätteid tuleks tõlgendada koostoimes määruse nr 562/2006 omadega.
- 40 Kuna niisiis nii ühes kui teises aktis puudub sellekohane otsene märg, ei saa määruse nr 1889/2005 artikli 3 lõike 1 tõlgendamine sõltuda sellest, kuidas tõlgendada mõistet „liidu välispiiri ületamine“ määruse nr 562/2006 artikli 4 lõike 1 tähenduses.
- 41 Kõiki eelnevaid kaalutlusi silmas pidades ei saa liikmesriikide lennujaamade rahvusvahelise transiidi alasilid vältida määruse nr 1889/2005 artikli 3 lõike 1 kohaldamisalast, nii et kui füüsiline isik, kes tuleb kolmandast riigist saabuvalt lennukilt maha lennujaamas, mis asub liikmesriigi territooriumil, ja jääb selle lennujaama rahvusvahelise transiidi alale enne teisele lennukile minemist, mille sihtkohaks on muu kolmas riik, kannab kaasas sularaha väärtuses 10 000 eurot või üle selle, kui ta liitu siseneb, siis on tal määruse nr 1889/2005 artikli 3 lõikes 1 sätestatud deklareerimiskohustus.
- 42 Sellega seoses peavad liikmesriigid võtma sobivad meetmed, et huvitatud isikud saaksid seda kohustust täita sellistel tingimustel, mis tagavad neile täieliku õiguskindluse.
- 43 Selles olukorras tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 1889/2005 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud deklareerimiskohustus kehtib liikmesriigi lennujaama rahvusvahelise transiidi alal.

Kohtukulud

- 44 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta määrust (EÜ) nr 1889/2005 ühendusse sisse toodava või ühendusest välja viidava sularaha kontrollimise kohta artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud deklareerimiskohustus kehtib liikmesriigi lennujaama rahvusvahelise transiidi alal.

Allkirjad